

Naročnina za Jugoslavijo:
celoletno 180 din (za ino-
zemstvo: 210 din), za 1/2 leta
90 din, za 1/4 leta 45 din,
mesečno 15 din. Tedenska
izdaja za celo leto 50 din.
Plača in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Številka 32.

Uredništvo: Ljubljana,
Gregorčičeva ulica 23, Tel.
25-52. Uprava: Gregor-
čičeva ul. 27. Tel. 47-61.
Rokopisov ne vračamo. —
Račun pri poštni hranil-
nici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaja vsak ponedeljek,
sreda in petek

Ljubljana, sreda 15. marca 1939

Cena posamezni številki din 1'50

Izbira

Vedno očitneje se uveljavlja v Evropi misel načrtnega gospodarstva pod vodstvom velesil in vedno bolj stopa hkrati v veljavo pomen malih držav — če imajo važna naravna bogastva. Zlasti so tako bogastvo rude, ki jih potrebuje in bo vedno bolj potrebovala moderna veleindustrija. Z mnogih strani se sliši, da je na to močno vplivala oborožitvena tekma iz zadnjih let in da se te razmere ne morejo nadaljevati. Toda nič manj ni resnica to, da se je doseženi delovni način vedno v proizvodnji obdržal, čeprav je bil dosežen s skokom, in da uvedene surovine prav tako držijo svojo usodo, brž ko se dovolj uveljavijo v obliki izdelkov dnevne porabe. Zato je izredno važno, da se je v zadnjih letih odprl svetovno važni proizvodnji tudi ves rudarski Balkan. Vse te dežele bi mogle imeti od smotrnega gospodarstva z rudami velike splošne koristi.

Da je problem Balkana treba razumeti od te strani vsaj za sedanjost, to se najjasneje izraža v velikem pomenu, ki ga našim rudnim vrstam pripisuje Nemčija za svoje načrte. Zadnje dni je zbudil posebno pozornost članek v Göringovem glasilu »Vierjahresplan«, v katerem se nadrobno naštevajo količine rude, ki jih je Nemčija v ne celem letu prejela z Balkana. Njene trg. bilance z Jugoslavijo, Madžarsko, Bolgarsko, Romunijo, Grško in Turčijo si ni več mogoče predstavljati brez dobav boksita, manginovih, kromovih, cinkovih in bakrenih rud. Lani je dobila od 1,1 milijona ton porabljenega boksita iz teh dežel večino, in sicer 315.365 ton iz Madžarske, 318.550 ton iz Jugoslavije, 84.800 t iz Grčije. (V naših krajih ima boksit tudi Italija.) Kromove rude je prejela iz tej dobi iz Jugoslavije 11.542 t, iz Turčije 48.571 in iz Grčije 13.552 ton. Pri nas je kupila razen tega mnogo svinčene in bakrove rude ter magnezita, iz Grčije pirita in niklja. V Bolgarski pa so našle rudno bogastvo šele zdaj nemške tvrdke oz. domača tvrdka »Granitoid«.

Nemčiji pomeni dobavljanje rud iz balkanskih držav veliko finančno in gospodarsko razbremenitev. Ker ima večinoma klirinške pogodbe in lahko namesto z devizami plača vse z izdelki, lahko vsaj deloma krije mnoge neposredne nakupe za devize v drugih državah. Kromove rude si je na ta način rezervirala lani v Južni Afriki.

Pripetilo bi se pa lahko nekaj vzporednega z odpiranjem balkanskih rudnikov. Še vedno so k obetajnim kupčijam kmalu prišli tudi drugi kupci večje vrste. Kolikor več bo Balkan priskrbel rude, tem bolj bo narasla njegova vrednost. Počasni razvoj tujih družb z izjemo Borskega rudnika se utegne pospešiti. Ta razvoj je že dokazan v Romuniji, ki zaradi drugih kupcev lani ni dobavila Nemčiji več 12.600 ton zlate rude, marveč le 6396 ton. Nemčija je na slabšem, ker imajo zapadne države več in več vrednih deviz. Nemčija ima seveda druge prednosti, predvsem že dolgoročne pogodbe. Vsekakor pa bo morala računati s tem razvojem, medtem ko balkanske države ne smejo pri novih možnostih pozabiti, da mora postati rudno bogastvo dežele predvsem opora in podlaga za splošen lastni napredek, tako za

industrializacijo samo kakor tudi v zvezi s kmetijstvom in dviganjem ljudske življenjske ravni. Z drugimi besedami nam naši prijatelji, ki nam zavidajo te prelepe pogoje, svetujejo, da smo poslej kar najprevidnejši pri prodajanju rude, sklepanju daljših pogodb in dajanju koncesij tujemu kapitalu.

Vprašanje je le, ali se mi tega svojega pomena in te izredno važne prevesne dobe dovolj zavedamo in kaj bomo znali pridobiti zase iz vsake prednosti. Na tem vprašanju, vprašanju o spoznavanju možnosti za lasten napredek naše države, se znova čuti, kako smo prav za prav brez vsake vere v večje lastne razvojne možnosti in da iz velikih stvari nič prida ne dosegamo. Vidi se, da ne znamo delati predvsem zaradi

tega, ker nimamo ne lastnega gospodarskega načrta ne dovolj smisla zanj. In dejansko je že prišlo pri nas tako daleč, da niti ne gojimo spoznavanja lastnih možnosti in potreb vseh pokrajin države. Zato se pri nas lahko vsako leto pripeti, da govorijo

o zboljšanem gospodarskem stanju ali celo o konjunkturi, čeprav ni ne konjunktura ne zboljšanja. Ne vidijo pa navadno odločilnih problemov, s katerih pravilno rešitvi bi se res lahko dosegli novi pogoji za trajnejše gospodarske uspehe. Pri takem trajnem stanju ničudno, da se zaletimo vsakokrat, kadar koli stopi pred nas nova ovira ali nova potreba in ko se zahteva nova ter hitra izbira poti in sredstev. In priznati moramo, da nas do-

slej bolj vodijo tuji, kot mi sami. Od te lastne nadloge popolne raztrganosti in od usodne počasnosti

pa tudi splošno, nas lahko reši samo resen in strokovno pripravljen načrt vsedravnega gospodarstva. In obratno: kdor ne pozna gospodarskih pogojev, ta ne bo niti videl geopolitičnih.

Več ko dokazano je že, da bi si že s samo pripravo in izdelavo načrta znatno pomagali iz zadreg in se izognili mnogim nesoglasjem, ki jih povzroča nepoznavanje resničnih možnosti in potreb gospodarstva vse države in posameznih pokrajin. Gospodarski načrt bi bil najboljši voditelj in kompas

Pred nami je izbira prave ali neprave poti.

Izieme železniške tarife

Dne 11. marca se je na seji tarifnega odbora obravnavalo 50dstotno linearno zvišanje železniških postavk za prevoz blaga. — Ker so nove tarife že natisnjene, ni mogel tarifni odbor ničesar spremeniti in se je zadovoljil z zagotovilom železniške uprave, da bo naknadno dovoljevala izjemo za posebne primere.

1. aprila stopi torej v veljavo nova tarifna razpredelnica 3. knjige in se s tem povišajo vse blagovne postavke za 5 odstotkov. — Izjeme so dovoljene le po dodatku k tarifi od 1. januarja in veljajo:

v domačem prometu za: cement, kosovne pošiljke, pšenično moko in mekinje, železno blago, papirne vrečice, sveče, steklo, olja za mažo (rastlinska), sladkor, slivovec, češplje, jabolka, hruške, orehe, oves, ogljikovo kislino, bukovna drva, okrogli les, tobak, amoni, kamniti, titanit, smodnik itd., bencin, plinsko olje, mazut, nafto, železniške pragove, opeko, premog, telegrafске droge, cigaretni papir, kamen, apno, metilni alkohol, kromovo in manganovo rudo, sol, oljate plode, žito, parketne deske;

pri izvozu za: aluminijev hidrat, antimon, dekstrin in škrob, leseno blago, drva, cig. papir, kuhinjsko posodo, pohištvo, svinec, zaboje, sirup, sladkor, solno in žveplovo kislino, železno rudo in zlitino, orehove hlode, koruzo, les za celulozo in brušenje;

pri uvozu za: amonijev hidrat, žveplov cvet in žveplo, surov bombaž, staro železo in jeklo, kolofonij, terpentinsko olje, smokve, suho grozdje, kopro, koks, nafto, prejo, cinkovo rudo, sol, ovčjo volno in loj.

V tranzitu so ostale vse postavke od 601 dalje nespremenjene.

Navedene nove razpredelnice se dobe po 75 din.

Trgovinski promet z Ameriko

Centrala industrijskih korporacij je razposlala sledeče sporočilo: Naša trgovinska pogajanja z Zedinjenimi državami Sev. Amerike so se uspešno končala in je z novo pogodbo odpravljen kompenzacijski uvoz kontroliranega blaga.

Kompenzacijski posli, za katere je bila izdana odobritev, se v celoti izvršijo. V bodoče bo izvoz teh predmetov, kakor za vse neklirinške države, dovoljevala Narodna banka. Prošnjam je treba priložiti podatke o izvozu istih predmetov v l. 1938. in posebej za dobo od 1. januarja do 14. februarja.

Uvoz avtomobilov je urejen ločeno in znaša za tovrstne in potniške avtomobile kontingent za l. 1939. vsoto 20 milijonov dinarjev. Razdeli se uvoznikom. Za plačevanje avtomobilov, cevi in plaščev, radioaparator, motociklov, koles, računskih strojev itd. bo odstopala banka potrebne devize.

Od izvoznikov fižola, hmelja, predelanega mesa, kozjih in ovčjih ter drugih kož bo Nar. banka odkupila devize. Ni pa še objavljeno, po kakšnem tečaju. Verjetno je, da bo ta tečaj višji kot za druge predmete, kar je potrebno, da bi tako sploh lahko konkurirali na ameriškem tržišču.

Črna kronika

Društvo industrijcev in veletrgovcev v Ljubljani je izdalo naslednjo okrožnico o otvorenih in končanih konkurzi in prisilnih poravnah izven konkurza za čas od 16. do 28. februarja.

OTVORJENI KONKURZI:

Savska banovina:

Hočevar Ivo, Sisak;
Vaupotič Anton, Zagreb.

Vrbaska banovina:

Perišić Dj. Stevan, Prnjavor.

Drinska banovina:

Petković Branislav, Loznica.

Moravska banovina:

Tošić M. Čedomir, Pirot.

Beograd, Zemun, Pančevo:

Samlac Emanuel, Zemun.

RAZGLAŠENE PRISILNE PORAVNAVE:

Savska banovina:

Dolenčič Rok, Dol. Dubrava;
Lukinović Ivan, Okučani;
Peter Josip, Jelisavec obč. Našice.

Vrbaska banovina:

Kričković Milan S., Banjaluka.

Primorska banovina:

Miljević Dušan, Benkovac;
Peruzović Ante, Milna.

Drinska banovina:

Andrić & Živojinović, Valjevo.

Donavska banovina:

Jenota Kosta, Kovin.

* Podatke za dravsko banovino smo izpustili, ker jih objavljamo sproti. Vse druge podatke, kakor o narokih, rokkih, kvotah itd., daje tajništvo društva.

Beograd, Zemun, Pančevo:
Crvenković i drug, Beograd;
»King« Akons i drug, Beograd;
»Kralj kravata« Dragoslav Stan-
ković, Beograd.

KONČANI KONKURZI:

Drinska banovina:

Vuković Milan, Šabac.

Donavska banovina:

Kosmajka akc. zadr., Kosmaj;
Štefatić Stevan, Beli Manastir;
Živanović Dimitrije, Vel. Gra-
dište.

Vardarska banovina:

Cakić Todor, Leskovac.

Beograd, Zemun, Pančevo:

Beogradska komis. banka a. d.,
Beograd;
Vajs Pavel, Beograd.

KONČANE PRISILNE PORAVNAVE:

Savska banovina:

Fumić Tomislav, Zagreb.

ODOBRENE PRISILNE PORAVNAVE:

Savska banovina:

Kastori Rudolf, Karlovac;
Weiss A., Karlovac.

Vrbaska banovina:

Cerić Muhamed - Kalendarac &
Halid Čaušević, Bos. Novi;
Petrašević Milivoj, Ivanjska.

Trgovinski register

Izbrisale so se naslednje tvrdke:

Oroslav Čertalič, Ljubljana, trgovina z manufakturnim, galanterijskim in špecerijskim blagom na debelo in z mešanim blagom na drobno — zaradi opustitve obrata.
Franc Kiauta, trgovina z meša-

nim blagom in žganjetoč, Spodnja Planina — zaradi opusta obrata.

Parna pilarna inž. R. Gorjan, Pirče — zaradi opusta obrata.

Ivanka Spreitzer, Rakek, lesna trgovina — zaradi opusta obrata.

Anton Kunc, trgovina z lesom, Rovte — zaradi opusta obrata.

Henrik Kieffer, tovarna kos, srpov, slamoreznih nožev, drugega železnega in jeklenega blaga ter nožev, Sv. Lovrenc nad Mariborom v likvidaciji.

Rajmund Hofbauer, lesna trgovina, Vitanje — zaradi opusta obrata.

Uradni izbrisi:

Pogačnik & Regula, trgovina z mešanim blagom, Sp. Breg pri Ptuj.

Krajnc Blaž, trgovina z vinom in sadjevcem, Sv. Ana pri Krembergu.

Zemljčič Anton, trgovina z mešanim blagom, Sv. Lenart v Slov. goricah.

Dobave - licitacije

Centralna direkcija državnih rudarskih podjetij v Sarajevu sprejema do 24. marca ponudbe za špeditsko poslovanje in carinsko posredovanje za vsa državna podjetja v državi.

Dne 21. marca bo pri gen. direkciji drž. železnice v Beogradu licitacija za dobavo žarnih mrežic za plinsko razsvetljavo; 27. marca železnih vijakov; 28. marca železne žice in mreže; 29. marca železa; 30. marca livarskega specialnega železa.

Konec samostojne češke države Avtonomna Češka v okviru Velike Nemčije

Nemške radijske postaje so objavile, da je bil med kancelarjem Hitlerjem in predsednikom republike dr. Hacho dosežen sporazum, po katerem

preneha češka država kot samostojna država in se vključi v Veliko Nemčijo.

Predsednik Hacha je zaupal usodo češkega naroda v roke kancelarja Hitlerja, ker je postal notranji in zunanji položaj Češke nevzdržen. To je storil tudi zato, da se zagotovi mir v Evropi.

Hitler je sprejel to izjavo in izjavil,

da sprejme češki narod pod zaščito nemškega naroda.

Izjavil je nadalje, da mu bo pustil njegovo svojstveno življenje v okviru avtonomije.

Sestavljena je bila posebna pogodba in podpisana v dveh izvodih.

Hitler je nato izdal dve proklamaciji, in sicer proklamacijo na nemški narod in na nemško vojsko.

V prvi naglašajo, da je morala Nemčija že pred meseci nastopiti proti neprestanemu terorju češkega režima. Ker so še nadalje vladale te neznosne razmere, so se drugi narodi uprli in ločili od Prage. Češkoslovaška je prenehala.

Od nedelje dalje da je vladalo nasilje nad Nemci na Češkem in

so morali ti v množicah bežati. Da zaščiti Nemce je sklenil, da pošlje nemške čete na Češko in Moravsko. Nemške čete bodo razorožile teroristične tolpe in češke čete, ki bi jim krile hrbet.

V proklamaciji na nemško vojsko pa poziva nemške čete, da brezobzirno zatro vsak odpor, če bi ta kje nastal.

Nemška vojska je vkorakala v Češko in zaseda vsa mesta.

Praški radio poziva prebivalstvo, da je mirno, da nikjer ne nastopi proti nemški vojski in da tudi ne moti sprejemov, ki jih bodo Nemci na Češkem prirejali nemški vojski.

Slovaki zahtevajo priključitev vzhodne Moravske k Slovaški.

Pomen nove trgovinske pogodbe med USA in Veliko Britanijo za svetovno gospodarstvo

Dne 31. marca letos se sestane odbor Mednarodne trgovinske zbornice za pospeševanje blagovnega prometa. V zvezi s pripravi za ta posvetovanja je izšel v glasilu zbornice »Internationale Wirtschaft«, ki izhaja v Bruslju, članek o svetovnem pomenu angloameriške trgovinske pogodbe, sklenjene 17. novembra 1938. in uveljavljene z začetkom 1939. Članek dobro osvetljuje vpliv nove pogodbe na bodoči razvoj trgovine in ga zato tu po možnosti natančno ponatiskujemo v dopolnitvi naših dosedanjih poročil o istem predmetu.

Z novo pogodbo med Zedinjenimi državami in Anglijo ter njenimi dominijoni in kolonijami se je nadomestila dejansko stara pogodba, ki je veljala 123 let, torej od Napoleonovih časov. Nič ne more bolje označiti velikih sprememb v svetu kot to, da sta te dve največji gospodarski državi smatrali za potrebno skleniti novo pogodbo. Obe te državi skupaj obsegata skoraj eno tretjino svetovnega uvoza in eno četrtino izvoza. Tudi če bi pogodba zajemala sami pogodbenici, bi bil njen pomen zelo velik za vse.

Sprejeta je bila ta pogodba zelo različno, skupno pa je vsem mnenje o njenem velikem pomenu. V soudeleženi deželah si obetajo od nove pogodbe bistvene pozitivne trgovinskega prometa. Pridobile so neke države zaradi klavzule največjih ugodnosti, druge pa posredno zaradi splošno večjega prometa in tudi v teh državah je seveda pogodba dobrohotno ocenjena. V tretji gospodarsko najvažnejši državi, t. j. v Nemčiji pa so zelo rezervirani. Nemške kritike poudarjajo v glavnem ali svoje posebne vidike ali pa splošne pomisleke.

Štirje ugovori

Da bi bila pogodba segla predaleč in z velikim številom znanih tarifnih postavk odprla vrata za preveč svobodno trgovino, ta ugovor se je pojavil le z malo strani in seveda pri doslej privilegiranih skupinah. Nasprotno je bolj upravičena kritika, da nova pogodba še ni posegla dovolj daleč, da praktično še ni jasna vrednost največjih ugodnosti, zlasti glede količine blaga, in končno, da je morda zgrešena glede odnošajev z Nemčijo.

Po vrsti se naštevajo kot dokazi: dejstvo, da pogodba premalo upošteva prepletenost mnogih vprašanj, odpraviti hoče mnoge ovire, ne reši pa svetovnega valutnega vprašanja niti ne mednarodne preadolženosti. Važnost teh vprašanj je zbornica že lani naglasila. Dokler to ni rešeno, ostane svet razkrojen na države z deviznim gospodarstvom in države s svobodno veljavo. Če morajo dolžnice vedno skrbeti, kako bi v hipu odplačale velikanske zaoštanke zunanjih dolgov, kar bodo zmogle samo s presežkom svojega uvoza — ker zlatih rezerv nimajo, potem se seveda morajo z zbiranjem deviz braniti pred prevelikim odtokom svojih sredstev in nevarnostmi za domačo veljavo. Že to je velika ovira v trgovini.

Omejena bo tudi korist pogodbe za mnoge države od klavzule največjih ugodnosti. Prvič so v vsem preveč nadrobno specificirani izdelki, ki jih zadeva in s tem so zmanjšane prednosti za soudeležene dežele. Drugič pa je škodljiv vneseni pogoj, da se pogodba razveljavi, če bi bila preveč v korist kake tretje države. Klavzula največjih ugodnosti ni torej uve-

ljavljena po duhu, temveč samo po črki.

Tretji veliki ugovor pa pravi, da pogodba iz carinskega zidu med obema državama ni odmaknila dejanske nič več ko nekaj kamnov. Od vseh 1700 ameriških tarif. postavk zadeva pogodba komaj eno četrtino. Angleški izvoz v USA je znašal 40 milijonov funtov šterlingov in znižane carine veljajo za 40% te vsote. Anglija je znižala svoje postavke samo neznatno od 20 na 15% ad valorem.

Končno se naglašja, da je Nemčija izrečno izključena od največjih ugodnosti. Kot oviro svetovne trgovine je treba tudi to obžalovati. To pa velja seveda tudi za sedanje politične odnošaje.

Priprave za valutni sporazum

Koliko pospešuje nova pogodba svetovno trgovino in zgradnjo zdravega svetovnega gospodarstva? Očitno je, da ne rešuje vseh važnih vprašanj svetovnega gospodarstva. Seveda se vprašanje dolgov ne more rešiti s samo dvostranskimi pogajanjmi za ureditev blagovnega prometa ali samo na podlagi trgovinskega sporazuma. Gotovo se sodi, da čas za to še ni prišel. Ker se je pa pazilo na enakomerno razdelitev koristi iz pogodbe, se gotovo računa s tem, da večji blagovni promet ne bo vplival na valuto, kolikor ne pomeni že sam po sebi novo utrdi-

Pregled priznanih postavk

Številke nove pogodbe same dokazujejo, da pomeni velik napredek za gospodarstvo, čeprav se pokaže to šele v praksi. Anglija je priznala Zedinjenim državam sev. Amerike znižane tarife za 65% svojega uvoza iz USA, ki je znašal l. 1936. 93,2 milijona šterlingov. Dejansko znižane postavke obsegajo 11% tega prometa, za 15% velja, da se ne smejo zvišati, 22% ostane še dalje prostih vsake carine, za 17% so pa podeljene razne olajšave. Malo število znanih postavk ima večjo stvarno vrednost, ker obsega 10 milijonov šterlingov prometa in zlasti pšenico. Za gotove izdelke pa so tarife znižane po vrednosti splošno od 20 na 15%.

Enake pristanke so dale Nova Fundlanska in angleške kolonije. Te dežele pa so uvozile l. 1936. za 11,12 milij. šterlingov ameriškega blaga. Znižanje obsega od tega prometa 4,47 milijona funtov.

Ameriški pristanek obsega 600 postavk in zadeva 26,5 milijona šterlingov vrednosti od skupne vsote 40 milijonov. Delež od 9,5 milijona ostane carine prost, za 6 milijonov veljajo ustaljene postavke, za 11 milijonov so uvedene olajšave. Večinoma so to: tekstilno blago, porcelan in steklo, kovinsko blago, nekatera živila in pijače, zlasti whiskey, ki pomeni po odpravi prohibicije največjo postavko angleškega uvoza v USA. V glavnem je ohranjena uvozna svoboda za vse kolonialno blago, kakor doslej; delež, ki plača carino, pa ima posledj znižano tarifo in se ceni na vrednost 35 milijonov šterlingov.

Če upoštevamo vse dežele teh dveh velikih držav, pa dobi pogodba še večji pomen po dodatnem sporazumu v Washingtonu, ki kaže, da ne gre v celoti samo za znižanje carinskih postavk, marveč za

novo gospodarsko usmeritev

teh dveh velikih ozemelj.

tev funta. Olajšana pa bo gotovo pot do valutnega sporazuma po skušnjah, ki se naberejo pri izva-

Učinek največjih ugodnosti za ostale države

Znižanje angloameriških tarifnih postavk bo po klavzuli največjih ugodnosti veljalo avtomatično tudi za vse tiste države, ki uživajo to klavzulo po svojih pogodbah z Anglijo ali z USA. V tem je pogodba načelno svetovna. Kakor smo rekli, bo pa zaradi prevelike specifikacije predmetov praktično ta univerzalnost precej zmanjšana na korist lastni proizvodnji obeh pogodbenic. Vendar pa ta specifikacija ni nova in v svetu protekcionističnih in avtarkičnih stremeljenj ne moremo zahtevati vsega hkrati. Klavzula vedno zmanjšuje druge koristi. Za večje uspehe bi bila potrebna večstranska pogajanja. Mnoge »tretje« države pa se že zdaj vesele koristi od te pogodbe.

Za ta primer, da bi preveč narasle koristi »tretjih«, je dodana pogodbi določba, da se zadevne olajšave lahko ukinejo. Mogoča bo torej še nadrobnejša specifikacija, ki bo seveda veljala za vse in uvedla ukinitve le v krajnem primeru škodljivosti za pogodbeni državi. Mogoče pa bodo po tej poti vedno intervencije industriji, ki so že zdaj nasprotovale pogodbi.

Ta pomen daje pogodbi sporazum med USA in Kanado. Njun promet je večji kot promet med katerima koli dvema drugima državama. K temu je treba pristeti še pristanek dominionov in Indije na delne spremembe otavskega sporazuma, ker prav za prav šele omogoča celotno pogodbo. Tako je treba razumeti celo leto trajajoče priprave in zato nova pogodba ne pomeni samo ureditev prometa v severnem Atlantskem oceanu. Bistveno je to večstranska trgovinska pogodba USA, Anglije, vseh njenih mandatnih in drugih ozemelj, Kanade, Avstralije, Novoze-landske, Južne Afrike, Nove Fundlandske in Indije, torej gospodarska zveza osmih vlad.

Dve petini svetovnega uvoza upravljajo te sile same. To je pravo merilo pogodbe in s tem padejo vsa podtikanja proti pogodbi. Znižanja tarife so proti temu manj važna, čeprav so izredno važna za ameriške farmerje. K temu se morajo pristeti tudi ugodnosti za blago ostalih držav. Smer konsolidacije poudarja poleg tega zagotovilo, da se sedanje carine ne bodo zviševale oz. da se bodo mnoge še odpravile. Stabilnost je bila po mnenju zbornice vedno boljša ko nagle spremembe in v tem smislu je pogodba obnovila važno trgovinskopolitično načelo.

Valutne klavzule

Tudi v tem pogledu sta se pogodbenici trudili doseči večjo stabilnost. Pogodba pravi, da sme prikrasana pogodbenica vedno zahtevati pogajanja za spremembo pogodbe in da sme, če se v 30 dneh vprašanje ne reši, z rokom 30 dni pisмено odpovedati celo pogodbo. Ta klavzula je bila vnesena, čeprav je pogodba sklenjena samo za tri leta. Pogodba pade torej lahko v hipu, ko bi se funt dvignil nizko pod 4'68 dolarja. Čeprav je taka klavzula v navadi, pomeni tu vendar nov dokaz, da je stabilizacija valut osnov-

ni pogoj za ozdravitev svetovnega gospodarstva, kar se je že z raznih strani zanemari. V primeru francosko-ameriške pogodbe pa se tudi vidi, da ne gre precenjati take klavzule, ker je bil frank za polovico devalviran in vendar ni so nastopile njene posledice. Pogodba se zato še ni spremenila, če je mogoče kupiti za dolar dvakrat toliko blaga ko l. 1936.

Konec izolacionizma

Razveseljiva pa je pogodba za gospodarstvo že po tem, ker sta z njo dve največji državi stopili iz izolacije. To velja posebno za Veliko Britanijo z njenim otavskim sporazumom iz l. 1932. in znanimi imperijskimi preferencami. Ta sporazum je izredno škodoval industriji vseh ostalih držav in povzročal naraščanje nacionalizma. Gospodarski nacionalizem še vedno narašča in vendar se vlade britanskega imperija niso odločile za okrepitev otavskega sistema, temveč naravnost za opustitev avtarkije. Zgodil se je s tem preobrat, ki ima lahko velike ugodne posledice.

Za USA je novost pogodbe samo zato manj očitna, ker je v črti politike Cordell Hullovih trgovinskih pogodb od l. 1934. dalje. Že v prvih petnajstih pogodbah je bila opravljena lepa pot napredka, toda še zelo omejena. Obsegle so le znižanje postavk od 42,4 na 38,6%. Nova pogodba je dosti globlja in širša in obsega 60% ameriškega uvoza in 60% izvoza.

Anglija se je zatekla k protekcionizmu takrat, ko so bile ameriške carine najvišje na svetu, t. j. po Hawley-Smootovem zakonu iz l. 1930., ki ga je profesor Bidwell iz tarifne komisije imenoval »monumentalno polomijo«. Leto 1938. je obračunalo s tem zakonom in šele to daje pravo sliko Hullovega programa dvostranskih trgovinskih pogodb.

Z vso pravico smemo torej reči, da pomeni anglo-ameriška pogodba prevesno točko v razvoju svetovnega gospodarstva, čeprav še ne moremo zarisati njenih praktičnih mej. »Se nikdar niso ostale tako važne pogodbe osamljene«, je dejal ugleden Anglež ob objavi pogodbe. »Imela bo dosti satelitov in dražila k posne-manju.« Gre še za možnost sodelovanja tudi z državami dirigiranega gospodarstva, ki se tudi mnogim Nemcem ne zdi nemo-goče.

Občni zbori

18. redni občni zbor Kreditnega zavoda za trgovino in industrijo v Ljubljani bo v torek dne 21. marca ob 11. dopoldne v sejni sobi zavoda v Ljubljani. Delnice je treba položiti vsaj šest dni pred občnim zborom, to je najkasneje do dne 15. marca pri likvidaturi Kreditnega zavoda za trgovino in industrijo.

19. redni občni zbor delničarjev Elektrarne Škofja Loka in okolica, d. d. bo dne 28. marca ob 9. dopoldne v družbeni pisarni v Škofji Loki. Kdor se hoče udeležiti občnega zbora, mora položiti delnice v osmih dneh ali vsaj dve uri pred občnim zborom.

Politične vesti

Slovaška je včeraj proglasila svojo popolno samostojnost, s čimer je skupna češko-Slovaška republika nehala obstajati.

Razvoj slovaških dogodkov je šel na nevernejšo pot, kot so si mogli predstavljati tuji poročevalci. V treh dneh se je Slovaška pod tujim pritiskom ločila od češke države in za njo še Podkarpatska Ukrajina.

Bivši predsednik Slovaške monsignor Tiso je odpotoval v ponedeljek v Berlin. Odletel je z Dunaja v družbi zastopnika nemške manjšine Karmasina na nemškem letalu. Hitler je Tiso takoj uradno sprejel in nato se je pridružil posvetu nemški zunanji minister.

Z uradnim nemškim sprejemom

Tise kot edinega pravega predstav-nika Slovaške, čeprav ni imel nobene uradne misije, se je odločilo o posegu Nemčije v njegov spor s Prago in z vlado v Užhorodu.

Včeraj je Tiso še iz Berlina zahteval od predsednika vlade Sidorja, da skliče sejo vlade in deželni zbor, nakar je ta po kratkem posvetu s Prago pristal. Izpuščenji so bili dr. Tuka, Macha in ostali uporniki Hlinkove garde. Macha je takoj izjavil, da bo ta dan proglašena samostojna Slovaška, kar se je zgodilo po seji zbora ob dveh popoldnevih.

Novo vlado je sestavil spet Jožef Tiso. Njegov namestnik je dr. Tuka, zunanji minister Durčansky, notranji Sidor, pravosodni Fritz, finančni Pružinsky, prosvetni Sivak, vojni Stano in propagandni Mach.

V vseh dogodkih se je opazila velika vloga nemške manjšine, ki je z demonstracijami v Bratislavi izsilila naglo odločitev.

Nemška vojska je bila zbrana na drugem bregu Donave, zasedla pa je že tudi del češke severne meje.

Predsednik dr. Macha je odpotoval skupaj z zun. ministrom dr. Chvalkovskym včeraj v Berlin na posvetovanje s Hitlerjem.

Češka vlada je odstopila. Dokler se predsednik dr. Macha ne vrne iz Berlina, vodi vse posle narodni svet. Trdi se, da bo novo vlado sestavil Gajda.

Nemčija je zahtevala kapitulacijo praške vlade glede odcepitve Slovaške in odstop ministrov generala Syrovega in dr. Černega. Nemške čete so zasedle Moravsko Ostravo. Prodiranje se je jutraj nadaljevalo.

Nemške čete so po zadnjih vesteh vkorakale tudi na češko ozemlje.

V Berlin se je vrnil iz San Rema tudi maršal Göring, ki je že končal svoja pogajanja s Francmom. Propaganda proti Čehom se nadaljuje.

Predsednik dr. Macha je bil v Berlinu sprejet še z vsemi vojaškimi častmi predsednika samostojne republike.

Medtem je madžarska vojska vdrla v Karpatsko Ukrajino pri Mukačevu. Budimpešta je poslala Pragi ultimatum, da češko vojaštvo takoj zapusti ukrajinsko ozemlje in hkrati razglasila, da mora Madžarska braniti prebivalstvo pred češkim terorjem.

Karpatska vlada se je obrnila po pomoč na Nemčijo in Italijo. Ni pa razvidno, kako daleč sta ti dve državi dogovorjeni z Madžarsko oziroma s Poljsko, ker sta bili o vsem sproti poučeni.

Tudi Karpatska Ukrajina je proglasila svojo neodvisnost in sestavila se je nova vlada pod vodstvom monsignora Vološina.

Češka »Narodni rada« je izdala snoopi proglas o koncu Češko-Slovaške republike v zvezi s Podkarpatsko Ukrajino, ker sta obe te dve proglasili svojo popolno neodvisnost in je s tem tudi Češka odvezana vseh ustavnih obvez, tako tudi glede obrambe skupnih mej.

Poročilo praškega Narodnega sveta o odcepitvi Slovaške in Podkarpatja je bilo kratko in jedrnat, dopolnjeno z željo, da bi si kljub ločitvi ostali ti narodi blizu in se podpirali, a da bi tudi vsakdo sam razumel pomen teh dogodkov.

Ukrajincem in češkemu vojaštvu se je posrečilo končno odbiti vse napade madžarskih čet.

Poljske čete so baže prekoračile podkarpatsko mejo, ker je Varšava proti neodvisnosti Ukrajincev.

Madžarska je mobilizirala in njene čete so zasedle tudi neke dele Slovaške. Položaj je tembolj zapleten, ker za te meje ni še nobenih jamstev. Generalni štab Budimpešte poroča, da so ukrajinski teroristi napadli mejo in hoteli razstreliti neke mostove. Tudi demantira vdor svojih čet čez mejo oz. da ima tam samo pet tisoč vojakov.

V Angliji in Franciji so dogodki na Slovaškem vladne kroge močno presenetili. Stališče obeh vlad še ni objavljeno, čeprav je zelo jasno, da nista pripravljeni.

Chamberlain je v parlamentu odgovoril vodji opozicije Atleeju, da še nima natančnih poročil, ki bi dala povod za intervencijo.

Ultimat madžarske vlade Pragi je bil po dogodkih prekoračen že preden je potekel.

Odstop Beranove vlade je zahtevala Gajdina fašistična stranka v posebnem ultimatu. Tudi zahteva totalitarno ureditev države pod diktaturo generala Gajde, ki bi prevzel notranje ministrstvo, predsedništvo pa bi ostalo Beranu.

Francoska poslanska zbornica je sprejela vladni predlog, da se vojaška služba podaljša nad dve leti. Francija bo s tem imela tudi v mirnem času nad 600.000 vojakov.

Denarstvo

Stanje Narodne banke

Podloga banke se je po izkazu 8. marca povečala za 0'4 na 1913,75 milijona din, devize izven podloge so narasle za 8 na 446 mil., kovani denar za 4 na 337,2, posojila za 8,2 na 1.658,6, neznatno so narasli predjemi države in nepremičnine, razna aktiva pa za 38 na 2.023,6. Vrednostni papirji so se zmanjšali za 0,66 na 264,44.

Pasiva so se povečala v ostalih fondih za 0,94 na 38,6, obtok bankovcev za 12,35 na 6.527, obveze na pokaz za 30,95 na 2.093 in razna pasiva za 4,85 na 227,7 milijona din.

Skupni obtok in obveze znašajo 8.620 milijonov, skupno kritje 28,52, zlato 28,36%.

Obrestna mera se ni spremenila. Banka plačuje na kupon št. 12 dividendo po 400 din.

Stanje kliringov

Izkaz o stanju naših kliringov z dne 8. marca navaja naslednje spremembe (vse številke v milijonih dotične valute):

Aktivni kliringi:	8. 3.	28. 2.
Bolgarska red. din	1,73	1,74
Turčija din	17,28	17,57
Poljska din	2,07	1,70
Španija pez.	2,93	2,93
Nemčija RM	21,40	20,34

Pasivni kliringi:	8. 3.	28. 2.
Švica šv. fr.	2,31	2,40
Češkoslovaška K	76,33	98,34
Belgija belg	2,24	2,24
Romunija din	4,72	1,90
Madžarska din	2,62	6,60
Italija din	18,00	10,86
Bolgarska tur. din	1,73	1,72

Odlog plačil

oz. znižanje obrestne mere od 2½ na 2% je dovolilo kmet. ministrstvo Prvi dolenski posojilnici v Metliki za stare vloge in na tekoči račun od 1. marca letos dalje.

Ves promet na naših efektnih borzih v januarju je znesel 27 milijonov din, za 3 več ko lani. **Promet deviz in valut** je dosegel 332 milijonov ali 15 manj ko lani.

Vse vloge v naših bankah in hranilnicah so dosegle v januarju 11.478 milijonov din ali 240 milijonov več ko lani. PH in DHB imata 2.799 mil. din vlog, za 89 več ko lani.

Zlate rezerve USA so se od konca januarja do konca februarja povečale: podloga od 183 na 207 milijonov dolarjev, zlate zaloge na 14.888 milijonov. Zaloge Angleške banke so se zmanjšale od 2.690 mil. v decembru na 1.042 v januarju in 1.068 v februarju, Francoske banke so narasle od 2.253 na 2.254 milijonov dolarjev, Holandske banke padle od 994 na 974 mil. dolarjev, švicarske so nespremenjene.

Jugoslovenska udružena banka v Zagrebu izkazuje v primeri z lani letos dvig bilančne vsote v novem poslovanju od 268,9 na 309,5 milijona din, v starem poslovanju pa znižanje od 244 na 207. Čisti dobiček (brez prenosa) se je znižal od 6,4 na 5,1 milijona din. Starim od 6,4 na 5,1 milijona din. Starim od 6,4 na 5,1 milijona din. Starim od 6,4 na 5,1 milijona din.

Bosanska industrijska in trgovska banka v Beogradu izkazuje pri glavnici 4 milijonov in vlogah 17 milijonov din brutodobitek 2,2 milijona din. Vendar pa izkazuje izgubo v višini 0'06 milijona din, ki se prenese na novi račun.

Japonski finančni minister Iši-vata je priznal, da so finančne in valutne razmere povzročile inflacijo, ki pa ne bo šla čez mero.

Že v 24 urah barva, plesira in kemično snazi obleke, klobuke itd. Skrobi in svetločila srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH
Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3
Telefon št. 22-72.

Opozorjamo na današnji oglas Prometne banke d. d. v Ljubljani ter jo toplo priporočamo vsem cenjenim naročnikom.

Maribor dobi radijsko postajo

Severne Slovenije ne bomo prezrli — Dve novi državni cesti

Ze več let zahteva vsa severna Slovenija z vso odločnostjo, da mora dobiti Maribor radijsko postajo, ker to zahtevajo državni in tudi drugi interesi. V vseh naprednih državah vidimo, da grade v osrčju eno ali več velikih oddajnic, vsaj z energijo 100 kilovatov, v bližini meje pa nekaj srednjemočnih postaj, ki so predvsem namenjene propagandi državne ideje in imajo namen, kolikor toliko paralizirati propagando sosednjih oddajnic z druge strani meje. To vidimo zlasti v Nemčiji, kjer so močne srednjevelike postaje v Gradcu, Frankfurtu, Glivicah, Draždanih, Stettinu itd., oz. v Italiji v Trstu, Turinu, Palermu, predvsem pa v Bariju, ki je v glavnem namenjena za italijansko propagando na Balkanu in vzhodu. Isto vidimo v Franciji, Španiji, Poljski, Rusiji itd. Razen teh srednjevelikih postaj je pa raztresenih po državi, zlasti pa ob meji še nekaj malih postajic z 1 do 2 kW antenske energije, ki služijo za relè, t. j. za prenos z večjih postaj, so brez lastnega programa in torej le posredovalke, ki prejeti program takoj dalje oddajajo.

V Jugoslaviji se mora kot srednjevelika oddajna postaja šteti v prvi vrsti Ljubljana, oz. Domžale, kamor spada najmanj 20 kW močan oddajnik. Sedanja postaja je v marsičem že zastarela, saj obratuje že nad deset let in je bila pred nekaj leti njena energija povečana na 5 kW. Severna Slovenija pa ljubljanski oddajnik le malo upošteva, ker leži zlasti za Maribor v takozvanem mrtvem pasu, t. j. v območju, kjer se mnoge postaje slabo slišijo. To je naraven pojav, ki si ga strokovnjaki še sedaj ne znajo razlagati in mislijo, da vplivajo na sprejem programa veliki skladi rud globoko nekje v zemlji. Zato so merodajni krogi vedno znova zahtevali, da mora priti v Ljubljano močna srednjevelika postaja, v Maribor pa relejski oddajnik, ki naj paralizira vplive sosednje močne postaje v Gradcu in manjše v Celovcu.

Beograd in Ljubljana sta se že pred leti obrnila na mestno občino mariborsko z vprašanjem, ali in v koliko bi bila voljna prispevati k uresničenju načrta, da dobi meja svoj oddajnik. Občina je radevolje stavila na razpolago svoje obširno zemljišče poleg vodovoda na Tržaški cesti in je obljubila, da bo tudi sicer zadevo gmotno podprla, kolikor ji bodo dopustila sredstva. Potem pa je zadeva zopet zaspala.

Na ponovne intervencije je sedaj vlada predložila skupščini v amandmanih med drugim tudi določbo, da se spopolni oddajnik v Domžalah, ni pa še znano, kako močan bo. Za nas ob meji pa je posebno važna določba, da se v Mariboru vendarle postavi relejna postaja. Finančni odbor je te določbi že sprejel (in tudi že plemen skupščine).

Z druge strani se čuje, da dobi Ljubljana popolnoma novo postajo primerne jakosti, torej srednjeveliko, dosedanj oddajnik pa pojde iz Domžal v Maribor. Obdravska prestolnica bi torej dobila 5 kW močno radijsko postajo, ki bi

za naše razmere popolnoma zadoštovala. Ni dvoma, da se bo število naročnikov v severni Sloveniji v najkrajšem času podvojilo, ker bodo ljubljanski program izvrstno slišali tudi s prav šibkimi in stariimi aparati.

Druga važna določba v predlogu o naknadnih kreditih je, da uvrsti Slovenija

Štiri nove državne ceste

med njimi na severu dve. Tu ne gre za nove ceste, ampak za prevzem banovinskih cest po državi. V prvi vrsti velja to za podravsko cesto Maribor—Dravograd (v Nemčiji s podaljškom do Celovca), ki je bila do pred kakimi desetimi leti itak državna, pa jo je potem morala prevzeti banovina v svojo oskrbo in vzdrževanje. Z novim amandmanom se je torej le vzpostavilo staro stanje in je ta važna mednarodna cesta, ki po najbližji poti spaja zapadno Evropo z Balkanom, sedaj zopet državna. Upati je, da bo država vzela to cesto sedaj tudi v program onih prometnih potov, ki naj se v prihodnjih letih popolnoma modernizirajo, kakor je že zdavnaj prenovljen podaljšek na avstrijskih, sedaj nemških tleh.

Druga cesta, ki jo je takisto prevzela država od banovine, je zve-

za med Mariborom in Mursko Soboto. Manjkajo sicer še podrobnosti, izgleda, da je tu mišljena banovinska cesta preko Slovenskih goric; ni pa izključeno, da gre za odcepek od državne ceste v Ormožu preko Ljutomer. Vsekakor bomo že prihodnje dni vedeli, katera varianta je tu mišljena. Za prvo varianto govori tudi dejstvo, da namerava mestna občina mariborska uvesti eno ali celo dve novi avtobusni progi iz Maribora preko Slovenskih goric do Ljutomer in morda tudi do Murske Sobote, ko bo gotov novi most čez Muro pri Petanjcih in dograjena nova zveza med Sv. Lenartom in Sv. Benediktom. Avtobusi bodo prevozili progo Maribor—Ljutomer v dveh urah, medtem ko potrebuje sedaj vlak preko Ormoža dobre štiri ure, do Murske Sobote pa bo potreboval avtobus nekaj več ko dve uri. Vlak porabi sedaj pet ur. Tudi cesto bodo morda kmalu modernizirali, ker je sedaj državna.

Seveda, popolno ni naše zadoščenje, da smo Mariborčani po dolgoletnem molenovanju le dobili radijsko postajo in dve novi državni cesti. Kajti od sklepa do izvršitve je pri nas navadno zelo dolga pot. Morda bodo tokrat v Beogradu nedosledni in bodo sklepe kmalu realizirali.

Nove knjige

Za zboljšanje življenjskih pogojev kmetijstva

je naslov II. knjigi, ki jo je kralj. banska uprava dravske banovine izdala kot poročilo o kmetijski anketi, ki se je vršila lani v času od 30. maja do vključno 3. junija istočasno v več odsekih in na več mestih (v dvorani Delavske zbornice, Trgovskega doma, Zbornice za TOI ter mestnega magistrata). Prva knjiga, ki je izšla že v novembru, vsebuje uvodni in agrarno-politični del kmetijske ankete, druga pa predvsem agrarno-tehnični del in nekaj referatov iz agrarno-kulturnega oz. agrarno-socialnega dela ankete. Izšla je te dni. Je mnogo večja od prve. I. knjiga je obsegala 183 strani, II. knjiga 441 strani teksta. V njej je mnogo razpredelnice in 1 naris. Tudi v tej knjigi sledi za vsakim referatom interesantna debata.

Referati se bavijo z vsestransko in deloma prav izčrpno osvetlitvijo sodobnih problemov našega kmetijskega gospodarstva ter so bili podani od referentov znanih imen. Zlasti važni so referati: Tehnične možnosti napredka kmetijske proizvodnje in njih ekonomske meje (ing. Pahor, direktor kmetijske poskusne in kontrolne postaje); Kmetisko gozdarstvo Slovenije (inženir Sotošek, pristav nižje gozdarske šole); Izvoz našega lesa (dr. Golia, tajnik zveze industrijev in nar. poslanec); Pomen, važnost in način kmetijskih melioracij, melioracijski fond, vodne zadruge, urejanje hudournikov, melioracije kraških polj in ljubljanskega barja (inženirji Fugina, Lah, Fran, Brič, Štrancar, Hočevar); Agrarne operacije (ing. Pirc Alfonz); Vloga in smisel elektrike v kmetijstvu (ing. Remec in ing. Sever); Žitarstvo (ing. Simonič); Stročnice in okopavine (ing. Mikuz); Hmeljarstvo (Janko Dolinar); Važnost in pomen produkcije lanu (Zupančič Martin); Vinarstvo (Kureš Vladimir); O sadjarstvu (gg. Vardjan, Humeč, Kafol, Flego, Priol); Govedo- in konje-

reja (ing. Oblak); O mlekarstvu (ing. Erpič, ing. Šabec, Benko in Obersnel); O perutinarstvu (Gosak Lavoslav); O ovčarstvu in kozoreji (ing. Erpič); O svinjereji (ing. Oblak); O kmetijski izobrazbi (Krošl Jože); O kmetijski organizaciji (Puš Ludvik); O kmetiskem gospodinjstvu (sestra Izabela Gosak). Vsi referenti so večinoma banovinski ali pa državni specialisti za vprašanja, kakor so jih v referatih iznašali. Vseh referatov je v II. knjigi po številu 38. Z onimi petimi referati, ki so iz te ankete izšli v dveh zvezkih v založbi Socialno ekonomskega instituta v Ljubljani, so domalega obdelana vsa vprašanja, tikajoča se našega kmetijstva. Iz referatov vidimo, kaj se je doslej za izboljšanje donosnosti našega kmetijstva že storilo in kolike so bile finančne žrtve, kakor tudi delo, ki ga imajo izvrševati oblasti iz javnih fondov, proračunani zneski, ki bi bili potrebni za trajnejšo dovršitev še nedovršenega dela v najbližji bodočnosti.

Zelo hvale vredno je dejstvo, da je kralj. banska uprava naše banovine publicirala ves ta material. Prvič se sedaj točneje seznanja javnost o vsebini dosedanjega pospeševalnega dela, in kar je še važneje, podan je program tudi za bodoče delo in kakor upamo, se bo tudi skrbelo za potrebna finančna sredstva. Izvedba programa je nujna. Tudi interesirana kmetijska javnost, zlasti kmetje, šele sedaj točneje vidijo, kaj oblasti delajo za izboljšanje življenjskih pogojev kmetijske družine, s približno kakšnimi sredstvi oblasti razpolagajo in v katerih primerih morejo od njih pričakovati posrednih in neposrednih podpor.

Ta II. knjiga, kakor je obširna (443 strani), je že v prodaji in stane broširana samo din 50'—, ker jo založnica oddaja izpod lastne cene. Danes, ko celo za slabe romane izdajamo mnogo večje zneske za po obsegu manjše knjige, bi res ne smelo biti nobenega inteligenta in mislečega kmeta, ki ne bi žrtvoval petih kovačev za to, na materialu res tako bogato knjigo, katere nakup prav toplo priporočamo.

Zunanja trgovina

Ministrski svet je odobril nabavo 30.000 ton tujega premoga za ceno 57,5 milijona din.

Indeks cen na debelo je padel v januarju s 775 za 27 nižje ko lani, rastlinskih proizvodov je s 86'9 za 0'5 nižji, živalskih s 64'1 za 2'6, rudniških 90'8 ali za 1'3 nižji in industrijskih izdelkov s 76'6 za 4'2 nižji ko v lanskem januarju.

Velika angleška delegacija industrialcev je odpotovala v Nemčijo na pogajanja o načelih bodočega gospodarskega sodelovanja.

Francija bo poskušala povečati svojo zunanjo trgovino po novem načrtu, ki ga izdeluje gospodarski odbor vlade.

V Pragi so se začela trgovinska pogajanja med Dansko in Češko-Slovaško. Nadalje bi se morala začeti še ta mesec trgovinska pogajanja z Italijo. Če se bodo ta pogajanja zaradi zadnjih dogodkov še nadaljevala, je seveda popolnoma negotovo.

Z dekretom so bile na Madžarskem znižane cene za železne izdelke. Zlasti so bile znižane cene za kmetijske stroje, in sicer za 20%.

Madžarska industrija boksita je dobila večje kredite na švedskem. Kredit se bo izkoristil za modernizacijo proizvodnje aluminija.

»Societa Italiana Ernesto Breda«, eno največjih italijanskih podjetij za vojno industrijo, ki ima 106,5 milijona lir kapitala, je povečalo letos dividendo od 13'33 na 16'66 odstotka.

Cene krompirja v Italiji naglo napredujejo in so v Rovigu poskočile od 40—45 na 43—60 lir za stot. Povprečna domača cena je šla tudi od 52'50 na 52'70 lir. Madžarski krompir je bil v Milanu po 55 lir. Novi zgodnji italijanski krompir se prodaja v Zürichu po 50—52 šv. frankov.

V Belgiji so začele padati cene suhih češpelj zaradi majhnega povpraševanja. Izvažajo jih v Nemčijo po ceni 36'15 do 36'55 RM za stot prosto črnomorsko pristanišče.

Bolgarskega vina bo kupila Nemčija 200.000 hl po ceni 26 RM burgundec, 23 bordoej in 22'50 rdeče.

Romunsko kmetijsko ministrstvo je dovolilo poseben kredit za izvoz romunskega vina v Nemčijo. Nadalje je dovolilo poseben kredit za udeležbo Romunije na svetovni razstavi v Newyorku.

Vrednost proizvodnje poljske farmacevtske industrije je narasla v zadnjih letih od 24 na 50 milijonov zlotov.

Cena za bodičasto žico se je v U. S. A. zvišala za 2 dolarja za tono.

Proizvodnja nafte v Romuniji je padla tudi v januarju in sicer na 538.000 ton proti 562.000 v lanskem januarju.

Radi povečanja angleško-poljske trgovine je dospel v Varšavo Chamberlainov sodelavec Borthby, ki se bo pogajal samo o gospodarskih vprašanjih.

Monakovska tovarna letalskih motorjev je dobila od romunskega ministrstva za letalstvo naročilo za dobavo strojev in raznih delov v vrednosti 250 milijonov lejev.

Španska nacionalistična vlada je nakupila v Argentini 230.000 ton pšenice, ječmena in ovs, ki ga bodo nemške ladje prepeljale v Španijo.

Največje topilnice železa v USA so znižale ceno za surovo železo za 0'75 dolarja od 23'25 na 22'50 dolarja za tono.

Poročajte vedno o vseh važnejših dogodkih svojega kraja »Trgovskemu listu«!

»Službeni list«

dravske banovine objavlja v 20. kosu: Uredbo o prepovedi ustanavljanja veleblagovnic — Pravilnik o neposredni prodaji proizvodov iz drž. rudniških podjetij — Odločbo o dokazu izvora blaga za tuje poštnne pošiljke — Telefonske zveze z Nemčijo — Imenik članov razsodišča ljubljanske borze za blago in vrednote, ki niso člani borze — Razne razglase in objave.

21. kos objavlja: Uredbo o sprem. uredbe o veterinarskih fakultetah — Pravilnik o jamstvu za posojila dobrovoljem za dokup zemlje — Spremembo pravilnika o obsegu gradbenih obrtov — Odločbo o carinski oprostitvi žvepla in žveplovega cveta — Razglas o župnijski ekspozituri v Kobilju — Razne objave in razglase.

Boj med mesarji in trgovci z živino

Prejeli smo:

Pod tem alarmantnim naslovom objavljajo ljubljanski dnevniki že nekaj dni razne nasprotujoče si vesti in napade na trgovce z živino. Navzlic temu, da se nam v teh napadih podtikajo razni nečedni nameni, krivda visokih cen mesa in slanine v Ljubljani in še druge nečednosti, smo nameravali molčati. Ker pa vidimo, da se napadi nadaljujejo in da bi se naš molk lahko tolmačil napačno, smo primorani natočiti javnosti čistega vina. Kaj je resnica?

Res je, da so ljubljanski mesarji proglasili v drugi polovici februarja bojkot štirih ljubljanskih trgovcev z živino, vendar pa je povod za ta bojkot nekoliko drugačen, kakor je naslikan v dnevnikih. Z odlokom št. III/5—371/1 je namreč veterinarski oddelek banske uprave sredi februarja odredil, da se smejo prodajati prašiči po poreklu iz drugih banovin samo zaklani, obarani, omavžani in očisti. Ta odlok banske uprave, ki ga je tolmačiti kot varnostni ukrep za preprečitev širjenja slinavke in parkljevke, ni bil vseh ljubljanskih mesarjem, med katerimi je zavladalo veliko razburjenje, češ da ta odredba škoduje njihovi obrti. Ni se pa nevolja mesarjev obrnila proti banski upravi, temveč proti trgovcem z živino, češ da so ti izposlovali pri banski upravi to odredbo v zaščito svojih koristi. Navzlic pojasnilu trgovcev predsedniku mesarske zadruge g. Brecljniku, da je to neresnica, so sklenili mesarji v znak protesta nabavljati prašiče sami direktno in trgovce bojkotirati. To je bil resnični povod. Bojkot je bil torej osnovan na žaljivi predpostavki, da stoji banska uprava pod nekakšnim vplivom ljubljanskih trgovcev z živino!

Ta povod pa je bil samo plašč, ki naj zakrije zasledovanje popolnoma drugačnih interesov, kakor jih navajajo. Na bojkotu je namreč v prvi vrsti interesirana skupina finančno dobro fundiranih ljubljanskih mesarjev. Namen te skupine je prozoren: z bojkotom štirih ljubljanskih trgovcev hoče spraviti v žep trgovski in mesarski dobiček s tem, da bi nabavljala blago ne samo zase, temveč tudi za finančno šibkejšo mesarje, ki nimajo razpoložljivega kapitala za direktne nabave živega blaga na zalogo. Da pri tem ta skupina ne bo ščitila z nizkimi cenami in drugimi sredstvi šibkejših konkurentov, ki so ji na trgu že dolgo trn v peti, je umljivo. Ista skupina je, ki ima vso oblast v zadruzi, in ista skupina je diktirala bojkot finančno šibkejšim članom mesarske zadruge, ki jim ta spor najbolj škoduje!

Za javnost naj bi dobil ta bojkot aureolo ljubezni mesarjev do konsumentov in skrb za poceni zabelo, mimogrede pa naj bi jo ustvarilo v javnosti proti trgovcem tudi nekaj drugih neresničnih trditvev. Tako »kartel« trgovcev, ki da je diktiral mesarjem mnogo previsoke cene! Kaj je resnica? Na mestni klavnici v Ljubljani trguje s prašiči in živino nad 50 trgovcev, od katerih

pa imajo samo štirje pravilno po ljubljanskem mestnem poglavarstvu izstavljen obrtni list, vsi drugi pa se bavijo s trgovino te stroke na ljubljanskem trgu protizakonito! Skupni »odpor« mesarjev je proglašen le proti štirim legalnim trgovcem, vsi drugi, ki izvršujejo to obrt protizakonito, so izvzeti! To le mimogrede kot kuriozum! Važno pa je vprašanje: kako je mogoča pri tolikšnem številu trgovcev in spričo razmerja 4 proti 46 govoriti o tistem ali javnem kartelu in kako naj 4 legalni trgovci pri tako ogromni konkurenci ilegalnih trgovcev diktirajo na ljubljanskem trgu visoke cene prašičev? To je uganka, ki jo je tem težje rešiti, ko prihajajo stalno na ljubljanski trg tudi hrvaški trgovci s prašiči.

Veliko vlogo igrajo v teh napadih tudi visoke cene živih prašičev, ki da jih je ta znameniti kartel diktiral mesarjem, in sicer na način, ki dopušča možnost sklepanja, da so morali plačevati mesarji prašiče stalno po din 12 in celo 12,50, prodajati pa meso in slanino po 18,— din kg. Ta diktat da je vzrok visokih cen mesa in slanine na ljubljanskem trgu. Kaj je resnica? Po din 12,50 ni bil že dolgo let prodan na ljubljanskem trgu noben živ prašič, po din 12,— pa po večletnem presledku nekaj manj kakor 4 vagoni, in sicer v novembru in decembru lanskega leta. Toda takrat je bila nakupna cena 9,75 do 11,— din. Dvig cen je v tej dobi povzročil zelo živahni izvoz prašičev v Nemčijo, ki je v teh mesecih uvozila iz Jugoslavije poleg rednega bivšega avstrijskega in nemškega kontingenta živih prašičev tudi 40.000 zaklanih prašičev, pa tudi povečan izvoz na Češko, kjer je nastalo po prestani krizi občutno pomanjkanje blaga. Toda cena 12,— din je bila najvišja cena za prvovrstno blago, dočim je bila najnižja cena v istem času din 10,— za blago nekoliko slabše kakovosti. Povprečno pa so kupovali mesarji lansko leto prašiče v Ljubljani od 8,50 do 11,—, leta 1937. pa nekatere mesece celo po 7,50, nekatere prejšnja leta pa so bile cene še nižje. Po potrebi postrežemo lahko tudi z navedbo teh cen! Koliko pa je notiralo v tem času svinjsko meso in koliko slanina hrvaških prašičev? Letos 9., 10., 13. in 14. februarja, torej dneve, ko se o bojkotu ni še niti šepetalo, je bila cena prašičev v Ljubljani od 8,75 do 9,75 din kg, meso in slanina pa po din 18,—! Zakaj niso pokazali ljubljanski mesarji svoje ljubezni do konsumentov v času nizkih nabavnih cen in zakaj se opirajo pri svoji demagogiji celo na takšne cene živega blaga, ki jih sploh ni bilo? Zakaj niso znižali cen slanine in mesa letos v januarju in v prvi polovici februarja, ali pa vsaj v drugi polovici februarja in v marcu, ko so z bojkotom že izločili trgovce posrednike ter so jih stali prašiči po njihovi lastni navedbi 9,24 din kg? Posredovalci so vendar v tem času odpadli in s tem tudi dozdevni vzrok visokih cen? Pri takšni ljubezni do konsumentov se zbujajo v človeku upravičen sum,

da so hoteli vtakniti ljubljanski mesarji v žep poleg svojega obrtniškega dobička še trgovski dobiček in prodajati blago po neizpremenjeni ceni dalje! Šele ko so prišli na trg z mesom in slanino trgovci — tokrat res brez posredovalcev mesarjev, so znižali tudi mesarji ceno slanini in mesu. Za točno informacijo javnosti pa še to: pri nadrobni prodaji slanine in mesa na trgu po din 12,— kg niso utrpeli trgovci nobene škode!

Toda brez samohvale: trgovci niso prišli prodajati na trg iz ljubezni do konsumentov, temveč zaradi bojkota mesarjev! Imeli so nekaj vagonov prašičev, ki jih ni bilo mogoče držati brez nevarnosti dolgo na zalogi. Bili so prisiljeni, da jih pokoljejo in vnovčijo po mesarju Lavtižarju z detajlno prodajo na trgu, ali pa da utrpijo občutno gmočno škodo. Res je torej, da so jih do te prodaje prisilili mesarji sami. Res je tudi, da jim je hotel nekdo to prodajo preprečiti ter je polil vso stojnico z lizolom in karbolom, namazal s kolomazom ter ukradel iz nje tudi inventar. — Ta prodaja na trgu je torej zlo, ki se mu ni bilo mogoče ogniti, kajti nikdo ne more zahtevati, da bi pometali trgovci zaradi bojkota prašiče v Ljubljano. Nesmisel je govoriti o dumpingu, nesmisel je alarmantna vest o fondu din 200.000 in nesmisel grozeči kartelni monopol prodaje slanine in mesa, ki ne spada v področje trgovine z živo živino!

Vse druge trditve mesarjev so nerodno koketiranje z oblastmi, javnostjo in konsumentom. Kje je na primer direktni stik mesarjev

s kmetovalci in kje njihovo nakupovanje pri kmetovalcih? Zakaj so v času bojkota kupili vseh pet vagonov prašičev od tujih trgovcev in ne od kmetovalcev? Ali je z ozirom na davčno moč slovenske trgovine bolj priporočljivo podpirati trgovce iz drugih pokrajin kakor ljubljanske, če to ni potrebno? Zakaj so plačali njim prašiče celo draže, kakor so jim bili ves februar in marec na razpolago v Ljubljani? Ker bi radi znižali ceno slanini? — Neresnica je tudi, da imajo mesarji škodo od živinskih bolezni. Ali naj navedemo še cene, po kakršnih so plačevali ljubljanski mesarji zaklane prašiče, ko so morali trgovci zaradi nastale bolezni takoj poklati vse zaloge? Če so jim živinske bolezni res takšna škoda, zakaj niso z veseljem pozdravili uvida omenjenega zaščitnega ukrepa banske uprave?

Ljubljanska legalna trgovina z živino se že dolgo bori z velikimi težkočami. Izvoznice so bele vrane, na domačem trgu pa se pojavljajo vedno novi konkurentje, večinoma brez veljavnih obrtnih listov. Prav skromen donos nudi le še komisijska trgovina. Sedaj se pojavlja nov konkurent v novi obliki — skupina mogotcev pri mesarski zadruzi, ki ji je bojkot dobrodošlo sredstvo: da izloči trgovce in spravi sama trgovski dobiček, da se iznebi na trgu konkurence šibkejših mesarjev in da potem diktira cene — konsumentom!

To je pravo ozadje njihovega boja!

Na nadaljnje napade ne bomo odgovarjali. Naprosili pa bomo trgovsko in obrtno zbornico, da naj skliče anketo, ki naj nepristransko ugotovi dejanski položaj ter kaznuje »zločinca«, ki je povzročil, da so cene mesa in slanine na ljubljanskem trgu padle.

Statistika mariborskega trgovstva

Na občnem zboru Združenja trgovcev v Mariboru je podal tajnik Zidanšek po blagajniškem poročilu naslednjo statistiko o mariborskem trgovstvu ter o nadaljevalni šoli Združenja.

Statistično poročilo

Koncem leta 1938. je štelo Združenje 581 izvršujočih članov, in sicer trgovcev poedincev 512, družb, zadrug in zavodov pa 69. Razen tega je ostalo koncem leta v evidenci začasno ustavljenih 6 in takih, ki so trgovine opustili in še niso bili izbrisani, 8 obratov. Lani je prejelo obrtne liste 53 novih tvrdk, 58 pa je bilo objavljenih. Nameščencev je bilo prijavljenih 121, objavljenih pa 125 ter je bilo koncem leta 1938. zaposlenih skupno 719 nameščencev, in to: poslovođij 78, pomočnikov 223, pomočnic 192 in ostalih nameščencev 226.

Vajencev in vajenk je bilo lani sprejetih 54, objavljenih 8, oproščenih pa 39. Koncem leta je bilo 76 vajencev in 63 vajenk, skupaj 139, 7 manj nego prejšnje leto.

Trgovsko nadaljevalna šola

V šolskem letu 1937./38. je bilo vpisanih v vse tri razrede 76 učencev in 66 učenk, skupaj 136. Šolo je izdelalo 115 učencev in učenk,

16 jih je padlo, 3 so ostali neredovani, 2 pa sta med šolskim letom izstopila. Odličnjaki so bili 4 učenci in 4 učenke, ki so bili v znak priznanja obdarovani z lepimi slovnimi knjigami. Razen tega so prejeli vsi absolventi III. razreda brošuro »Kako postanem dober prodajalec«. V letu 1938./39. je bilo vpisanih v vse tri razrede 73 učencev in 60 učenk, skupaj torej 133. Šolska knjižnica je štela koncem leta 509 knjig, učiteljska pa 87.

Doma in po svetu

Nj. Vel. kraljico Marijo je povabil ob njenem obisku Londona angleški kralj na kosilo.

Narodna skupščina je sprejela ves državni proračun v poimenem glasovanju z 297 glasovi.

Narodna skupščina ima prihodnjo sejo v petek. Na dnevnem redu je poročilo odbora za prošnje in pritožbe.

Zastopniki koroških Slovencev so bili sprejeti od koroškega deželnega glavarja ter mu predložili svoje zahteve. Niso pa mogli doseči, da bi bili zopet dovoljeni gospodinjstvi tečaj in prav tako so bile odbite tudi vse njih zahteve glede šolstva.

Trgovinski minister je izdal uredbo o spremembah in dopolnitvah zakona o strokovnih šolah, ki so podrejene trg. ministrstvu.

Finančni odbor je sprejel še neke dodatke k finančnemu zakonu, predvsem ugodnosti glede trošarin na mažo za ribiške ladje, glede carin za stroje cestnih del itd. Odločil pa je določilo o tem, da se sodniki ne bi smeli politično uveljavljati. Potrjene so: uredba o razširitvi zavarovanja na novinarje, dalje uredba o sanitetnem fondu in o zdravilih biološkega izvora.

Minister Snój je v nedeljo govoril v Murski Soboti na shodu sezonskih delavcev.

Združenje trgovcev za Ljubljansko okolico ima

20. redno letno skupščino v torek 21. marca ob 8. uri v veliki dvorani Trgovskega doma.

Na občnem zboru davčnih izvršilcev (eksekutorjev) je bilo mnogo pritožb zaradi slabega stanja teh uslužbencev, ki imajo plače samo od 600 do 830 din.

Trafikanti so na svojem občnem zboru predlagali, da se zviša provizija za prodajo monopolnih predmetov. Društvo je bilo lani precej delavno in je založilo tudi 800.000 vrečic. Iz podatkov naj navedemo, da je v državi vseh trafik 35.000. v Sloveniji 3.000, v Ljubljani 164, katerih imajo invalidi 34%.

Bivši fin. minister Letica je bil upokojen. Ni torej izkoristil enoletne dobe na razpoloženju.

Upravni svet borske družbe je sklenil, da zviša delniško glavnicu. Jugoslovanska umetniška razstava je od ponedeljka dalje odprta v Parizu.

Imovina Habsburgov je s posebno odredbo nemške vlade končno zaplenjena. Ceni se na 2 milijona funtov sterlingov.

Belgrajska policija raziskuje več deviznih afer in poneverb. Črno-boržjanec Hodoš je priznal, da je spravil čez mejo nad 12 milijonov dinarjev.

Nova železnica Požarevac—Kučevo je bila v nedeljo slovesno izročena prometu.

Število pogodbenih pošt v Jugoslaviji se je v osmih letih povečalo za 10% in ustanovljenih je bilo novih 244 telegrafskih ter 320 telefonskih postaj.

Bolniška blagajna »Merkurja« ima 23.128 zavarovancev. L. 1938. jih je imela le 21.989. V Sloveniji ima 983 članov, največ v Mariboru, kjer jih je več ko polovica. Občni zbor blagajne bo 6. in 7. maja v Zagrebu.

Premogovniki v Aleksincu, katerih sedež je v Bruslju, so imeli lani 3'37 (1. 1937, 2,8) milijona belgijskih frankov čistega dobička. Glavnica družbe znaša 15, investicije 15,6 in gotovina in naložbe družbe 10 milijonov frankov.

Lansko leto je znašala proizvodnja zlata v naši državi 2417 kg, l. 1937. 2566 kg in l. 1936. 2614 kg. Vse zlato je odkupila Narodna banka. Vrednost zlata je znašala 117,2 milijona din.

Znamenita družba Alpine Montan je zaradi odstopa 75% delnic družbi Herman Göring Werke prešla z vsemi svojimi podjetji v Srednji Evropi pod vodstvo tega koncerna.

Pri bojih v Bratislavi je bilo ubitih 19 Slovkov in mnogo ranjenih. Po nemških poročilih je bilo v Jihlavi ranjenih 50 Nemcev.

Ozemlje nove Slovaške meri 38.450 kv. km in ima 2.450.000 prebivalcev: 1.960.000 Slovkov, 80.000 Čehov. Češki je ostalo 49.360 kv. km s 6.800.000 prebivalcev. Podkarpatska Ukrajina pa ima 11.000 kv. km s 502.000 prebivalcev.

Radio Ljubljana

Četrtek dne 16. marca. 12.00: Angleške skladbe (plošče) — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Plošče — 14.00: Napovedi — 18.00: Radijski orkester. Fantazija iz op. Gorenjski slavček — 18.40: Slovensčina za Slovence (dr. Rudolf Kolarč) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Predavanje saveza Sokola kr. Jugoslavije — 19.50: Deset minut zabave — 20.00: Koncert komornega tria (prof. J. Ravnik, I. Šlaš in Č. Sedlbauer) — 20.45: Saksofon in klavir (plošče) — 21.15: Citre solo, g. Ivo Kosi — 22.00: Napovedi, poročila — 22.15: Radijski orkester.

Petek dne 17. marca. 11.00: Mladinska igra (izvajajo brezp. učit. abiturienti, vodi Mirko Demšar) — 12.00: Pozdravi iz Slovenije (plošče) — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Koncert radijskega orkestra — 14.00: Napovedi — 18.00: Ženska ura: Vrtnariti bomo začeli (gdč. Lojzka Blatnik) — 18.20: Plošče — 18.40: Francoščina (dr. Stanko Leben) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Naša književnost za časa vojne (Djuro Gavala) — 19.50: Kotiček SPD: Triglavska stena pozimi (Anderswald Benó) — 20.00: Rezervirano za prenos — 22.00: Napovedi, poročila — 22.30: Angleške plošče.

Kmetiska posojilnica ljubljanske okolice v Ljubljani izplačuje nove vloge dnevno v vsaki višini.

PROMETNA BANKA D. D.

V LJUBLJANI
STRITARJEVA ULICA 2

Telefon 21-49

Stare in nove vloge izplačuje brez
vsake omejitve

Ugodni trgovski krediti
Eskompt menic — Nakazila
v inozemstvo

Obrestovanje vlog od 4% do 5%